

روش تدریس اکتشافی

(با تاکید بر تفکر انتقادی)

مریم نجفی زاده

دکتر جهانبخش اورک

(عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایذه)

www.ketab.ir

سرشناسه نجفی زاده، مریم، ۱۳۶۶-
 عنوان و نام پدیدآور روش تدریس اکتشافی (با تأکید بر تفکر انتقادی) // مریم
 نجفی زاده، جهانبخش اورک.
 مشخصات نشر اصفهان: کاشف علم، ۱۴۰۱.
 مشخصات ظاهری ۱۲۶
 شابک ۹-۴۹-۵۷۵۵-۶۲۲-۹۷۸-۰
 وضعیت فهرست نویسی فیبا
 یادداشت کتابنامه: ص. ۱۱۹ - ۱۲۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.
 موضوع تدریس عملی
 Student teaching
 تدریس -- روش شناسی
 Teaching -- Methodology
 تفکر انتقادی
 Critical thinking
 اندیشه و تفکر خلاق
 Creative thinking
 شناسه افزوده اورک، جهانبخش، ۱۳۵۳ -
 رده بندی کنگره LB۲۱۵۷
 رده بندی دیویی ۳۷۰/۷۱
 شماره کتابشناسی ملی ۸۸۲۷۴۳۹

روش تدریس اکتشافی

مریم نجفی زاده - دکتر جهانبخش اورک

نشر کاشف علم

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۱

شابک: ۹-۴۹-۵۷۵۵-۶۲۲-۹۷۸-۰

مرکز پخش: ۰۹۱۳۷۷۲۳۲۵۸

[www. kashefelm. ir](http://www.kashefelm.ir)

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۱	اهمیت نگارش کتاب
۱۳	فصل اول: روش تدریس اکتشافی
۱۵	مفهوم روش تدریس
۱۶	انواع روش تدریس
۱۷	تعریف روش تدریس اکتشافی
۲۱	ویژگی‌های روش تدریس اکتشافی
۲۲	انواع روش‌های تدریس اکتشافی
۲۶	تاریخچه روش تدریس اکتشافی
۲۶	اهمیت روش تدریس اکتشافی
۲۶	نقش معلم
۲۹	فصل دوم: مراحل تدریس اکتشافی
۳۱	مراحل تدریس اکتشافی
۳۷	محاسن روش تدریس اکتشافی
۳۷	محدودیت‌های روش اکتشافی
۳۸	تأثیر روش تدریس اکتشافی و آموزش علوم
۴۱	فصل سوم: تفکر انتقادی
۴۳	تعریف تفکر انتقادی
۴۸	ماهیت تفکر انتقادی
۵۱	فرایند تفکر انتقادی
۵۳	ویژگی‌های افراد دارای تفکر انتقادی
۵۴	نظریات علمی موجود درباره تفکر انتقادی
۵۵	اهمیت و ضرورت پرورش تفکر انتقادی در دنیای امروز
۵۷	روش‌های ایجاد تفکر خلاق
۵۹	ویژگی‌های تفکر انتقادی
۵۹	مراحل تفکر انتقادی
۶۰	مراحل تفکر انتقادی از نظر معاونی (۲۰۲۰)

۶۱	مولفه‌های تفکر انتقادی
۶۲	مولفه‌های تفکر انتقادی از بروک فیلد (۱۹۸۷)
۶۳	مولفه‌های تفکر انتقادی از نظر ماراپودی (۲۰۰۳)
۶۳	مولفه‌های تفکر انتقادی از نظر کلمن و گرگوری
۶۳	مولفه‌های تفکر انتقادی از نظر هاشمیان نژاد (۱۳۸۰)
۶۴	مولفه‌های تفکر انتقادی از نظر بابر
۶۵	ویژگی‌های تفکر انتقادی
۶۶	ویژگی‌های تفکر انتقادی از نظر برک

۶۷	فصل چهارم: مدل‌های تفکر انتقادی
۶۹	مدل‌های تفکر انتقادی ادوارد گلاسر
۷۰	مدل‌های تفکر انتقادی هالپرن (۱۹۹۸)
۷۰	مدل تفکر انتقادی پاول و الدر (۲۰۰۶)
۷۱	مدل تفکر انتقادی ۶ آر
۷۱	مدل تفکر انتقادی (THINK)
۷۳	روش تدریس اکتشافی و تفکر انتقادی

۷۷	فصل پنجم: تفکر انتقادی در دانش آموزان
۷۹	تفکر انتقادی و تعلیم و تربیت
۸۳	مهارت‌های تفکر انتقادی
۸۷	شیوه‌های تفکر انتقادی در آموزش و پرورش
۸۹	تبیین اصول پنجگانه تفکر انتقادی بر اساس آرای واتسون - کلیزر
۹۱	مراحل آموزش تفکر انتقادی
۹۴	پرسشگری؛ قلب تفکر انتقادی
۹۶	اهداف تفکر انتقادی
۹۶	ویژگی‌های تفکر انتقادی
۹۹	ویژگی معلم در تفکر انتقادی
۹۹	زندگی بر پایه تفکر انتقادی
۱۰۰	تفکر انتقادی قسمتی مهم در تمام دروس
۱۰۱	مربیان تعلیم و تربیت و تفکر انتقادی
۱۰۸	تفکر انتقادی برای خلق یک جامعه دموکراتیک
۱۰۹	نقش تفکر انتقادی در پیشرفت شغلی و حرفه‌ای
۱۰۹	نقش تفکر انتقادی در مواجهه با اطلاعات فرآینده بشری

۱۱۱	پروتکل روش تدریس اکتشافی بر اساس الگوی جویس و همکاران
-----	--

۱۱۹	منابع و مأخذ
-----	---------------------

مقدمه

امروزه دانش‌آموزان، سیستم آموزشی را تجربه می‌کنند که به سرعت و لحظه‌به‌لحظه به خاطر فناوری‌های زیاد آموزشی در حال تغییر است. استراتژی‌های یادگیری، فرایند تدریس و نقش معلمان، دانش‌آموزان، والدین به‌طور پیوسته مطابق با نیاز آموزشی هزاره سوم میلادی در حال پیشرفت بوده است. در این دوره با توجه به سیستم آموزشی دانش‌آموزان باید از مهارت‌های تفکر خلاق، تفکر انتقادی و حل مسئله برخوردار باشند. بنابراین آموزش مهارت‌های همچون حل مسئله، تفکر انتقادی و تفکر خلاق از اهداف بنیادی نظام‌های آموزشی است. در نظام آموزشی ایران نیز آموزش مهارت‌های حل مسئله، تفکر انتقادی و تفکر خلاق ضروری به کودکان و نوجوانان، به شکل صریح و یا ضمنی جزو اهداف آرمانی تعلیم و تربیت یا حتی دروس خاص در دوره‌های گوناگون تحصیلی ذکر شده است. آموزش و توسعه مهارت‌ها همچون تفکر خلاق، تفکر انتقادی و توانایی حل مسئله در دانش‌آموزان باعث غنای زندگی آنها می‌شوند زیرا دانش‌آموزان می‌توانند این مهارت‌ها را در منزل، هنگام تفریح و خصوصاً در روابط با دیگران بکار بگیرند و می‌توانند آینده در زمینه شغلی موفقیت‌های بیشتری کسب کنند. دانش‌آموزان با به کارگیری مهارت‌های حل خلاقانه مسئله، راه‌حل‌های نوآورانه و افکار جدید برای حل یک مسئله یا رفع نیازی مشخص بکار برند. افکار خلاقانه، انتقادی و توانایی حل مسئله کاملاً از راه‌حل‌های معمول متمایز و دارای کیفیت بالاتری هستند. مهارت‌های حل خلاقانه مسئله به افکار تحلیلی و تخیلی دانش‌آموزان جهت داده و آنها را یکپارچه می‌کند و در نتیجه موجب ایجاد تعادل در مسیر تفکر دانش‌آموزان می‌شوند. همان گونه که تفکر شهودی برای دستیابی به نتایج برتر حائز اهمیت است، تفکر انتقادی و تفکر خلاق هم دارای اهمیت زیادی است.